

ipsi inde sumunt occasionem remissius agendi, illud est accidentarium incommodum, etiā aliis mediis occurendum est, ut in superioribus tetigimus.

DISPUTATIO LIII.

DE DEFUNCTIS, QIBUS INDULGENTIA PRODÉSSE POSSUNT.

Hæc est altera pars causæ materialis seu subjectivæ indulgentiarum. Circa quam primum videndum est, an pœna alterius vita possit remitti animabus jam separatis a corporibus, per indulgentias Ecclesiæ; deinde vero quomodo, seu quam certa et infallibili lege hoc fiat.

SECTIO I.

Utrum animæ defunctorum sint capaces fructus indulgentiarum.

1. *Ratio dubitandi.* — Ratio dubitandi sumitur ex verbis Christi, Matth. 16: *Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in celis, et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in celis.* Expendenda est enim illa particula, *super terram*, ex qua constat Petrus tantum esse dñm potestatem ligandi et solvendi homines super terram viventes. Neque enim particula illa, *super terram*, referenda est ad eos qui ligant, aut solvunt, ut quidam putant, sed ad eos qui ligantur et solvuntur; non enim voluit Christus per illam particulam significare statum eorum, quibus illam potestatem concedebat; satis enim manifestum erat hominibus mortalibus in hac vita degentibus illam concedere; sed voluit amplificare, et definire terminos jurisdictionis et potestatis, quam Petrus promittiebat; amplificavit enim illam ad universum orbem, et intra superficiem terræ contineri voluit. Quomodo si rex, mittens gubernatorem in Indiam, ei diceret: *Quidquid in India judicaveris aut statueris, validum erit, per illam particulam, in India, non tam intendit indicare, aut requirere localem præsentiam gubernatoris in India, ut in ea possit jurisdictionem exercere, quam explicare terminos, intra quos talis jurisdictione continetur, ut ex communius et intelligentia constat. Atque ita intellectus videtur illam particulam Innocent. III, in c. A Nobis, 2, de Sent. excom., et Aug., lib. 4 de Doctr. Christ., c. 18, dicens: Has claves dedit Christus Ecclesiæ suæ, ut que-*

solveret in terra, essent soluta et in celo. Est que communis expositio interpretum in illo loco. Ex his ergo sic concluditur, nam indulgentiarum effectus est quedam solutio a reatu peccatorum, quæ virtute elativum sit; sed talis solutio solum fieri potest circa homines degentes super terram; ergo fructus indulgentiarum his solis communicari potest; ergo animæ purgatoriæ non possunt esse indulgentiarum participes. Et confirmatur (quamvis fere in idem redeat), nam concessio indulgentiae est actus jurisdictionis, ut supra dictum est, et constat ex cap. *Quod autem, de Pœnit. et remiss.*; sed Pontifex non habet jurisdictionem in purgatorium, ut patet ex eisdem verbis propositis, quia solum habet illam super terram, et quia jam non est judex illarum animarum, sed a Christo immediate judicatae sunt, et ad illas pœnas ligatae; ergo non possunt ab illis solvi ab alio iudice non suo.

2. *Opinio negans.* — Hæretici circa hunc non habent novum errorem, præter tractatos et refutatos in superioribus, nimirum, quod nullum sit purgatorium, aut quod suffragium viventium non valeat defunctis; ex his enim principiis aliqui negarunt indulgentias prodesse defunctis, non vero ex aliquo speciali principio ad hanc materiam spectante. Et ideo de his erroribus nihil hic amplius dicere necesse est. Illis ergo omissis, inter Catholicos, Hostiensis, in Summa, lib. 5, sub tit. de Remiss., § *Quibus prōsint*, et § *Ubi operantur*, negavit simpliciter indulgentias prodesse defunctis, quem secutus est Gab., lect. 57 in can. Idemque tenuit Gerson., Alphab. 60, lit. B, scilicet in 4 tomo, serm. 2 de Defunctis, q. 9, qui moti sunt ratione dubitandi in principio tacta; et quia indulgentiae (ait Gerson) ordinatae sunt pro his qui submittunt se curie misericordiae, quæ durat usque ad mortem, non vero post mortem.

Defunctos esse fructus indulgentiarum capaces, vera solutio:

3. Nihilominus dicendum est, indulgentiarum fructus etiam posse applicari et prodesse defunctis. Hæc est sententia communis Theologorum, in 4, d. 20 et 45. Quam etiam sequuntur Canonistæ, ut patet ex Felino, in tract. de Indulg., n. 30, ubi plures refert, et Nav., Comment. de Jubil., not. 22; tractat etiam ex professo Cajet., t. 1 Opusc., tract. 16, q. 5 et 6; Turrian., lib. de Dogm. character., quem locum etiam ipse citat. lib. 4

DISPUTAT. LIII. SECT. I.

1099

contra Magdeburgenses, cap. 14. Tenuit etiam Gerson, Alphab. 33, lit. M, et in fine, alias tom. 2 Operum, tractat. de Absolutione defunct. Carthusiensium, et tract. de Indulg., consid. 41. Tenuit etiam Gabr., in Additione ad lect. 57 in canonem, retractans priorem sententiam propter declarationem Sixti IV, quam prius non viderat (ut refert), in qua definitivit, indulgentias valere defunctis, quando ad illos expresse extenduntur per Summum Pontificem.

4. *Fundamentum.* — Fundamentum autem hujus veritatis est communis sensus et traditio Ecclesiæ, quod partim nobis constat ipsa experientia et usu, partim ex antiquis auctoribus, D. Thoma¹, et aliis; non potest autem universa Ecclesia errare in re tanti momenti. Item supponit hæc veritas duas alias in superioribus tractatas: una est, esse aliquas defunctorum animas pœnis temporalibus subiectas. Alia est, inter viventes et defunctos posse esse communicationem suffragiorum, ita ut suffragia viventium pro defunctis oblata possint illis ad remissionem pœnarum prodesses. Ex his ergo principiis colligimus, etiam posse Ecclesiam militarem subvenire per indulgentias animabus defunctorum, quia hinc nihil aliud est quam quoddam suffragium, quod non magis repugnat pro defunctis offerri, quam cætera. Præterea, quia indulgentiae conceduntur ex thesauro satisfactionum Christi et Sanctorum; sed satisfactio Christi, quantum est ex se, non solum vivis, sed etiam defunctis indigentibus et capacibus prodesse potest; Sancti etiam, cum superabundantes satisfactiones operantur, quantum est ex se voluntatem habent implicitam, vel explicitam, ut prosint omnibus etiam defunctis, ad quos non minus se extendit charitas, quam ad viventes; ergo credendum omnino est reliquisse Christum in Ecclesia modum aliquem, quo possit hic thesaurus etiam defunctis dispensari; sed hic thesaurus non dispensatur nisi per indulgentias, extra sacramenta et sacrificia; ergo possunt iudicantur defunctis etiam aliquo modo communicari.

5. *Quam sit certa conclusio.* — *Contraria opinio erronea.* — Sed quæres, qua certitudine hæc assertio tenenda sit. Respondeo, olim non fuisse rem adeo declaratam in Ecclesia, ideoque potuisse Catholicos viros circa illam errare, aut dubitare; jam vero res est adeo constans, ut sine errore negari non pos-

¹ Vid. Wolphangum, lib. 42 de Rep. Rom.

sit. Primo quidem propter communem consensum Scholasticorum, in quem jam universa Ecclesia conspiravit. Secundo propter Ecclesiæ usum, quem esse satis antiquum constat ex D. Thom., in 4, d. 43, q. 2, art. 3, quæst. 1, ubi illum refert, tum etiam propter auctoritatem multorum Pontificum, qui vel facto ipso, vel etiam doctrina hanc veritatem confirmarunt; nam Sextus IV, ut ex Gabr. retulimus, doctrinam hanc approbavit; item Leo X in bulla contra Lutherum, et in epistola ad Cajetanum missa, quam supra citavi ex eodem, tertia parte, q. 48, art. 1. Idem vero Sextus IV, Innocentius VIII, Pius II, Calixtus, Paschasius, et alii, quos Gabr. supra refert, indulgentias pro defunctis concessere; impium autem esset dicere eos Ecclesiam decepisse.

6. *Secunda assertio.* — Hinc secundo certum est apud omnes, inter defunctos solum posse indulgentias prodessere animabus purgatoriis; nam animæ jam beatæ illis non indigent, quia nullum debitum habent; et eadem ratione animæ, quæ ante Christi adventum erant in sinu Abrahæ, non erant capaces indulgentiarum (etiamsi fingeremus eo tempore potuisse esse usum illarum), quia nullum erat in eis debitum personale, quod non esset jam solutum et remissum, prius quam illum locum intrarent; debitum autem totius naturæ non poterat per indulgentias solvi, sed per solam Christi mortem et passionem. Rursus neque animæ damnatae propter mortale peccatum, sunt capaces indulgentiarum, quia sunt indigneæ et incapaces omnis liberalis remissionis, maxime cum ostensum sit, neminem extra statum gratiae existentem esse capacem indulgentiæ. Unde animæ damnatae propter solum originale peccatum duplii titulo sunt incapaces indulgentiarum, quia carent gratia, et non habent debitum temporalis pœnæ, ex aliquo actuali peccato contractum. Si quis vero fingeret aliquem decessisse in originali peccato cum solo veniali, ille etiam esset incapax indulgentiarum ob defectum gratiae, et præterea, quia non posset consequi remissionem ipsius venialis culpæ, et consequenter nec pœnæ. Relinquitur ergo solas animas purgatoriæ esse capaces fructus indulgentiarum. Sieut etiam supra ostensum est solas illas inter defunctorum animas esse capaces suffragiorum; est enim eadem ratio de indulgentiis, quia per modum cuiusdam suffragii illis applicantur. Item sole animæ purga-

tori sunt aliquo modo in via, ut recte dixit Abulens., Matt. 25, q. 724, quia nondum pervenerunt omnino ad terminum, sed peregrinantur a Domino, et per fidem ambulant; et ideo solae illae sunt capaces hujus subsidii. An vero omnes sint capaces, dubitari potest propter illas, quae in hac vita non habuerunt characterem baptismi, quod infra videbimus.

7. Assertio tertia. — *Etiamsi indulgentia concedatur pro omnibus fidelibus, non comprehendit defunctos.* — His vero addendum est tertio, indulgentiam tunc solum prodesse defunctis, quando in ipsa indulgentiae forma seu concessione id expresse declaratur. Ita D. Thom., d. 45, et Bonav., dist. 20, et Alens., q. 83, ut sectione sequenti latius referemus. Et probatur, quia nemo potest pro alio indulgentiam lucrari, sed tantum pro seipso, nisi in ipsa indulgentia expresse concedatur; at vero animae purgatorii non possunt ipsae per seipsas, seu pro seipsis lucrari indulgentias, quia non possunt per se exerci opera, quae pro indulgentiis lucrandis imponuntur; ergo solum participant fructus indulgentiarum mediis operationibus viventium, qui pro defunctis indulgentias lucrantur; ergo necesse est, ut in ipsomet induito haec facultas expresse concedatur. Hæc est ratio D. Thomæ et aliorum, quæ supponit, indulgentias non posse direkte et immediate concedi defunctis, sed solum indirecte media actione vivorum, quod habet difficultatem infra tractandam. Ad presentem vero assertiōnē confirmādām id non refert; nam, etsi daremus posse indulgentias direkte concedi defunctis, necessarium nihilominus eset eos exprimi in forma concessionis; nam indulgentiae eis tantum utiles sunt, ad quos direkte referuntur, quia indulgentiae, sicut non plus valent quam sonant, ita etiam non pluribus prosunt quam exprimant. Dices, saltem non esse necessarium ut in specie declarentur defuncti, sed satis esse, ut generaliter indulgentia concedatur fidelibus, seu omnibus fidelibus, et quod ad ejus effectum nihil exigatur, quod in defunctis inveniri non possit. Respondeatur juxta communem Ecclesiæ usum, id satis non esse; nam ob hanc causam quoties indulgentiae ad mortuos extenduntur, expresse dicitur, *Fidelibus vivis et defunctis*; nam fidelium nomine, si nihil aliud explicatur, tantum viventes comprehenduntur, vel quia illi tantum simpliciter sunt in statu viatorum, vel quia illi

soli proprie et immediate subjiciuntur clavibus Ecclesiæ. Ad rationem dubitandi in principio factam patebit responsio ex sectione sequenti.

SECTIO II.

Utrum indulgentiae valeant defunctis per modum absolutionis, vel tantum per modum suffragii.

1. Opinio affirmans. — *Suadetur.* — Quæstio proponitur propter difficultatem tactam in præcedenti sectione, ratione cuius inventa est hæc distinctio de duplice modo concedendi indulgentias, scilicet, per modum absolutionis, et per modum suffragii, ut videlicet defunctis non per modum absolutionis, sed per modum suffragii valeant. Ut vero necessitas et sensus hujus distinctionis, et responsionis intelligatur, eam examinare necesse est. Quidam enim dixerunt, animas purgatorii vere esse subjectas clavibus quoad aliquos actus, quorum sunt capaces, inter quos unus est solutio per indulgentiam. Ita sensit quidam Joannes Angeli, ut refert Major, in 4, dist. 20, q. 2, ubi etiam Bonav., 2 p. dist., q. 5, in fine, sic inquit: *Si quis contendat Vicarium Jesu Christi habere judicariam potestiam super eos, qui sunt in purgatorio, non est ei multum resistendum, dum tamen hoc dicet ratio, vel auctoritas manifesta.* Potestque hæc sententia suaderi, quia Christus concessit Vicario suo plenitudinem potestatis, quantam et homini puro convenienter dari oportebat, et ad Ecclesiæ ædificationem spectare poterat; sed sub hac amplitudine merito comprehenditur hæc jurisdicō in animas purgatorii, præsertim quoad actus solvendi illas; ergo. Minor per se nota videtur, quia illa concessio nullam includit repugnantiam, aut indecentiam, pertinetque ad utilitatem fidelium, estque consentanea divinitate misericordia, a qua non sunt exclusæ animæ purgatorii, etiam in commutatione poenarum, quas luunt, ut insinuabat Gerson in objectione sua; alioqui neque essent capaces suffragiorum fidelium, quod omnino falsum est. Quamvis enim Deus sine justa solutione illam poenam non remittat, et in hoc servet justitiae integratatem, tamen in admittenda commutatione, vel solutione per alios, aliquam gratiam, seu misericordiam exercet, quæ in illo etiam statu locum habet; ergo etiam in absolutione per indulgentias locum habere potuit.

2. Minor autem propositio sufficienter colligi videtur ex generalibus Christi verbis,

Quodcumque solveris. Neque enim obstat aditio illa, *super terram*, primo quidem, quia probabiliter conjungi potest cum eo qui solvit, non cum eo qui solvit. Vel melius potest referri ad actum solvendi, non ad objectum solutionis, ut sic dicam, id est, quod actus solvendi fiat *super terram*, non vero res pro qua vel per quam fit solutio. Nam satisfactiones Sanctorum, per quas, seu ex quibus fit solutio, jam non sunt *super terram*, sed in acceptatione divina; ergo necessarium non erit, personam, aut reatum, pro quibus fit solutio, esse *super terram*. Quod si dicas, premium hujus solutionis, id est, satisfactiones Christi et Sanctorum, in terris fuisse comparatum, et dominium, seu jus in illud, relictum esse hominibus in terra degentibus, dicemus similiter, peccata animarum purgatorii *super terram* fuisse commissa, ideoque etiam homines in terra existentes posse habere jus solvendi, seu absolvendi ab illis. Maxime cum delinquens soleat forum acquirere ubi deliquit, ratione delicti. Denique, cum Christus ait: *Solutum erit et in cælis*, non loquitur de objecto solutionis, sed de solutione ipsa; ergo de eadem solutione agit cum dicit: *Quodcumque solveris super terram; nam illa duo verba, in cælis, et, super terram, ad idem referuntur, ut solutio, quæ in terris fit, confirmetur in cœlo; ergo.*

3. Confirmatio. — Tertio, non oportet intelligere, *super terram*, id est, super conve-xam terræ superficiem; satis enim est esse super quacumque partem terræ; hoc autem modo etiam animæ purgatorii sunt *super terram*, tum substantialiter, quia licet sint sub hæc terra, quam inhabitamus, tamen cum non sint in infimo loco, aliquo modo sunt *super terram*; tum etiam quoad statum, quia nondum sunt in termino, sed adhuc sunt in via; aliquando enim a terra in cœlum migraturæ sunt, ideoque adhuc in terra seu *super terram* versantur. Quam responsionem indicavit Alex. Alens., 4 part., q. 83, alias 23, memb. 6. Et confirmari potest ex Innocentio III, in dict. c. 4 nobis, § Neque obstat, ubi ait, non obstante particula illa, *super terram*, Ecclesiam in aliquibus casibus mortuos ligare et solvere, indicans aliquos mortuos sub illa particula posse comprehendendi. Unde etiam obiter confirmatur prædicta opinio; nam in aliis casibus Ecclesia solvit defunctos exercendo verum actum jurisdictionis per claves, scilicet absolvendo ab excommunicatione; ergo pari ratione potest per ve-

ram jurisdictionem absolvere a poena concedendo indulgentias. Tandem potest hæc sententia declarari ex distinctione jurisdictionis in contentiosam et voluntariam, juxta l. 2, ff. de Officio proconsulis. Nam contentiosa non potest exerceri a proconsule extra provinciam existente; voluntariam autem potest ad eum modum, quo supra diximus, judicium penitentiae posse exerceri a sacerdote etiam extra territorium suum. Jurisdictionis igitur, quæ per indulgentias exercetur, voluntaria est, ut supra etiam tetigimus, quia non exercetur in invitum; quid ergo mirum, quod possit exerceri a Summo Pontifice, etiam extra territorium suum, atque adeo in purgatorio?

Indulgentias non posse defunctis concedi per modum solutionis, sed suffragii.

4. Fundamentum partis negantis conclusio-nis. — Nihilominus cæteri Theologi docent, Pontificem non posse concedere indulgentias defunctis per modum absolutionis, sed tantum per modum suffragii. Hoc sentit D. Thom., dict. quæst. 2, quamvis non sit usus dictis verbis, sed aliis, scilicet, *principaliter et secundario, directe vel indirecte*, dicens, indulgentias non posse concedi directe et principaliter defunctis, sed secundario et indirecte. Clarius id docuit Alex. Alens. supra; et idem tandem sequuntur Bonav. et Gab., locis cit., et Major addit, oppositam sententiam esse scandalosam, et nullatenus publice populis prædicandam. Idem Richard., dist. 20, art. 3, q. 3; Cajet., supra; et Sot., d. 21, q. 2, a. 3, concl. 3, ac denique cæteri Theologi in illis distinctionib., et in 45. Et Canonistæ, quos refert, et sequitur Navarrus, comm. de Indulg., not. 22; Cordub., q. 16 de Indulgentiis; Bellarm., lib. 2 de Purgatorio, c. 16, et cæteri moderni, qui de indulgentiis scriperunt. Magnumque argumentum est, quod antiqui Pontifices quoties concedunt indulgentias pro defunctis, semper addunt illam particulam: *Per modum suffragii*, ut specialiter adnotavit Major ex Gabriele, quos Navarrus imitatur. Fundamentum vero quoad partem negantem est, quia concedere indulgentiam per modum absolutionis nihil aliud est, quam auctoritate judicaria, quæ solum exercetur erga subditos, remittere poenam; animæ vero purgatorii non possunt dici subditæ Pontifici Summo; ergo neque ipse potest auctoritate judicaria eos a poenis absolvere; ergo non potest eis concedere indulgentias per modum absolutionis. Unde quoad hanc partem efficaciter

videtur procedere ratio in principio præcedentis sectionis facta, et ponderatio illius particulæ, *super terram*, convenienter applicata; nam quidquid sit de sensu illius particulæ relatæ ad solam potestatem Petro promissam, omnesque actus ejus sub verbo, *solvendi*, comprehensos, tamen respectu personarum, certum est solum esse promissam jurisdictionem in homines viatores, et super terram degentes. Quod recte declaratur ex verbis quibus Christus, Joan. 21, implevit promissionem Petro factam, Matth. 16, scilicet: *Pasce oves meas*. Ibi enim contulit omnem jurisdictionem ad primatum Petri pertinentem, quæ circa eos tantum versatur, qui in hoc mundo pasci possunt tanquam Christi oves; nemo autem dixerit animas purgatorii, proprie loquendo, comprehendendi sub hujusmodi ovibus Christi.

5. Analogia desumpta ex absolutione ab excommunicatione eadem conclusionis pars suadetur. — Verba Innocentii exponuntur. — Item nullus alias actus jurisdictionis, qui in subditum exercendus sit, vere ac proprie exercetur a Pontifice circa animas purgatorii directe et in se. Nam imprimis animæ defunctorum non excommunicantur, sed vel declarantur decessisse absque absolutione ab excommunicatione, quam in hoc seculo contraxerunt, vel ad summum fideles ipsi viventes prohibentur, ne pro aliquo defuncto orient, aut suffragia offerant, qui actus jurisdictionis directe cadit in viventes; indirecte autem et quasi objective redundat in defunctos. Et eadem ratione, non absolvuntur directe defuncti ab excommunicatione, sed viventes liberantur ab onere non communicandi alicui defuncto; tota ergo hæc jurisdictione respicit viventes tanquam subditos. Cujus signum etiam est, quia hujusmodi actus etiam validi sunt, etsi tales animæ sint in inferno, de quibus evidentissimum est non esse subditas Pontifici. Assumptum vero in actibus ligandi manifestissimum est, tum quoad declarationem excommunicationis prius contractæ, tum etiam quoad prohibendos viventes, ne pro damnatis orient. De actu vero absolutionis, quamvis Ecclesia nunquam illum exercet in favorem ejus, quem putat esse damnum, tamen constat validum esse, vereque tollere illam obligationem ab ipsis viventibus, etiam si contingat animam, in cuius favorem fit, esse damnatum; ergo signum est illos non esse actus jurisdictionis circa animas defunctorum, sed circa homines viventes, cum quodam respectu ad ipsas animas;

ergo neque indulgentia, quatenus est actus jurisdictionis in subditum, potest directe exerceri circa animas defunctorum. Unde quando Innocentius III, in dict. e. *A nobis*, dicit, non obstante particula illa, *super terram*, Ecclesiam aliquando ligare et solvere defunctos, non ideo dixit, quia defuncti sunt subditi Ecclesiæ quoad aliquos actus, sed quia sunt veluti objecta, vel materia, circa quām operari possunt fideles viventes, respectu quorum mortui dicuntur in illo textu ligari, vel solvi, remote et impropre. Quod ex eo etiam patet, quia non loquitur de jurisdictione tantum voluntaria, sed etiam de involuntaria, qualis est ad ligandum per censuras.

6. Objectio. — Solutio. — Quanquam etiam illa ultima consideratio de jurisdictione voluntaria, facile excludi possit, tum quia, licet jurisdictione voluntaria possit concedi extra territorium, non tamen extra subditum, ut sic dicam; ut in exemplo ibi adducto de foro penitentiæ, quamvis exerceri possit extra territorium locale, non tamen nisi circa subditum, super quem habeatur jurisdictione in tali foro, ut in superioribus explicatum est. Dices: aliquando potest exerceri actus jurisdictionis voluntariae circa non subditum, et extra territoriorum existentem, ut Episcopus conferre potest beneficium clericis non sibi subdito, et in alio territorio existenti, si ille velit illud acceptare; collatio autem beneficii actus est jurisdictionis; est enim actus potestatis Episcopalis; et non ordinis; ergo jurisdictionis. Respondet imprimis, indulgentiam, quæ conceditur per modum absolutionis, non esse hujusmodi actum, sed esse actum potestatis judicariae, quæ non exercetur nisi circa subditum, ut aperte habemus ex c. *Quod autem*, de Poenit. et remiss. Deinde comprehendendo sub actu jurisdictionis omnem actum dispensandi, vel distribuendi bona communia, qui competit Prælato Ecclesie ratione sui officii, sic verum est, etiam indulgentiam per modum suffragii esse actum jurisdictionis, ut statim dicam. Et huic actui magis accommodatur exemplum illud de collatione beneficii, qui non oritur proprio ex potestate super personam, cui beneficium datur, sed ex potestate super beneficium quod datur, quæ sub jurisdictione late sumpta comprehenditur; ergo si tantum illo modo indulgentia conceditur defuncto, erit solum per modum suffragii, et eiusdem distributionis bonorum communium, non vero per modum absolutionis, quæ requirit potestatem judicarialem, atque

adeo jurisdictionem in ipsam personam, quæ lis, et sumitur ex Hilario, c. 16 in Matth., et Cypriano, ep. 54. An vero solutio super terram facta legitime fieri possit pro aliquo jam non existente super terram, ex illis verbis præcisæ sumptis non habetur; tamen ex traditione Ecclesie, et traditione Pontificum, et fere ex ipsa rei natura, considerata intrinseca ratione suffragii, intelligimus illam esse legitimam solutionem, etiamsi absolutio non sit, idque satis esse, ut rata habeatur in celis.

SECTIO III.

Quid sit indulgentiam concedi defunctis per modum suffragii, et quomodo ab indulgentia per modum absolutionis differat.

1. Prima opinio constituens discriminem in infallibilitate. — Decisio hujus questionis necessaria est ad intelligendam hujus indulgentiae vim. Putant enim aliqui differentiam inter illos modos indulgentiæ, in hoc proprie consistere, quod indulgentia per modum suffragii non est omnino infallibilis, sed pendens semper ex libera acceptatione et misericordia Dei; quæ vero est per modum absolutionis, est infallibilis, tanquam proprius actus justitiae. Sicut quando aliquis est condemnatus ad tritemes, verbi gratia, qui oblata pecunia sufficiente illum liberat, recte dicetur per modum suffragii ei succurrere, quia iudex non cogitur illam commutationem acceptare, quamvis id possit libere facere, servando alias rationes justitiae in commutatione; nam in acceptanda tali commutatione miscetur aliquis modus liberalitatis, quatenus non erat debita ex justitia, ratione cuius illud suffragium non est de se omnino efficax, sed pendens ex alterius voluntate. At vero si iudex alias habens vel superiore vel æquivalentem jurisdictionem, proferat aliam sententiam, qua liberet reūm a tali poena, et alia contentus sit, tunc illa est efficax liberatio, quæ simpliciter nititur in justitia; ita ergo est in præsenti juxta dictam interpretationem. Quæ imprimis fundamentum habet in ipsis vocibus suffragii, et absolutionis; nam illa prior statim indicat benignitatem et liberalitatem misericordie; posterior vero præfert efficaciam justitiae. Deinde suadetur, quia, seclusa hac differentia, vix aliqua cogitari potest, quæ in re posita sit. Nam si indulgentia concessa Petro, ut eam pro se, vel pro patre defuncto lucrari possit dando eleemosyram, tam infallibiliter et efficaciter habet effectum applicata patri, sicut sibi ipsi,

quid interest ad rem ipsam, et ad effectum indulgentiae, quod applicata patri, vocetur per modum suffragii, sibi autem applicata, vocetur absolutio?

2. *Confirmatur.*—Præterea reddi potest bona congruentia, nam quandiu homo in hoc seculo vivit, licet aliquando sit reus poenæ purgatorii, nondum tamen in eum est prolata ultima sententia, sed est veluti suspensa causa; et ideo si prius proferatur sententia absolutionis in hoc seculo, quam a Deo proferatur in futuro, illa est efficax, et ex justitia liberat hominem ab illo debito; at vero postquam ultima sententia prolata est in termino viæ, jam non habet locum actio justitiae, cum illa fuerit sententia definitiva et a supremo judice; ergo solum superest via misericordiae et liberalis acceptationis Dei; hæc ergo est quæ per modum suffragii declaratur. Et confirmatur primo, nam ob hanc causam etiam privata suffragia pro defunctis oblata non habent tantam efficaciam, ut infallibiliter acceptentur; imo aliqui putant ipsum sacrificium Missæ illam non habere, neque esse aliquod opus, quod ex opere operato liberare possit animas defunctorum ab illis peenis, lege certa et infallibili. Denique de hoc nullam habemus divinam promissionem, in qua sola possit hæc infallibilitas fundari. Hanc sententiam docuit Cajetanus, in illa quæstione 5 et 6, et eam secutus est Cano, lib. 12 de Locis, c. 13, ad 9, et eam etiam magis probat Corduba, q. 15 de Indulgencis, opin. 4.

3. *Tam infallibilem esse indulgentiam per modum suffragii, quam absolutionis, verior sententia.*—Hæc vero sententia mihi non probatur, sed longe verius censeo indulgentiam concessam pro defuncto tam infallibiliter habere in illo effectum, sicut habet in vivente, quando pro illo conceditur, si cætera sint paria, id est, si in concedente supponatur potestas, et in pia causa sufficientia, seu proporcio, et quod opus injunctum, seu conditio postulata sufficienter impleta sit; nam quod ex parte recipientis non possit esse obex, in animabus defunctorum supponimus, cum de solis illis loquamur, quæ in purgatorio sunt. Hanc ergo sententiam ex modernis magis probat Soto, d. 21, q. 2, art. 3, et d. 45, q. 2, a. 3, et Navar., dict. notab. 22, n. 18. Et sine dubio fuit opinio S. Thomæ, in 4, d. 45, q. 2, art. 3, quæstiunc. 2, ubi supposita forma indulgentiae sufficiente, ita dicit prodesse illam defuncto, sicut vivo. Idemque sentiunt Alens., Bonavent.. Major,

4. *Effectui indulgentiae per modum suffragii non deest infallibilitas ex inæqualitate pretii oblati.*—*Negat ex defectu divinæ promissionis.*

et Gabr., locis citatis, et alii Doctores, præsertim antiqui. Et judicio meo colligitur aperte ex illa epist. Leonis X ad Cajetanum, in qua docet, Petrum per potestatem clavium posse aperire regnum cœlorum tollendo impedimenta peccatorum, quorum unum est reatus poenæ temporalis, secundum divinam justitiam debitæ pro actualibus peccatis, quod impedimentum tollit per indulgentias, quas Papa potest concedere fidelibus, sive in hac vita sint, sive in purgatorio, Apostolica auctoritate thesaurum Jesu Christi et Sanctorum dispensando, et per modum absolutionis indulgentiam ipsam concedendo, vel per modum suffragii illam transferendo. Unde concludit, omnes, tam vivos quam defunctos, qui veraciter omnes indulgentias hujusmodi consecuti fuerint, a tanta temporali pœna secundum divinam justitiam pro peccatis suis actualibus debita, liberari, quanta concessæ et acquisitæ indulgentiae æquivalent. In quibus verbis cum indistincte, eodemque tenore de vivis et defunctis loquatur, plane significat, æque certam et infallibilem esse indulgentiam utrisque concessam. Deinde expendo verbum illius, *Apostolica auctoritate*; omnis enim dispensatio auctoritate Apostolica facta, etiamsi jus ipsum divinum aliquo modo attingat, ut est dispensatio in voto, vel alia similis, valida est, si ex rationabili causa fiat; ergo etiam in praesenti dispensatio thesauri, quæ fit auctoritate Apostolica pro defunctis, infallibiliter est valida, et efficax apud Deum, si ex rationabili causa fiat, ut supponimus. Patet consequentia ex paritate et similitudine rationis, quæ in omnibus his actibus æque procedit, fundaturque in verbis Christi: *Quodcumque solveris super terram, solutum erit et in celo*, nam nomine solutionis ibi non intelligitur sola absolutio judicaria, sed etiam omnis dispensatio, imo et omnis favor et gratia ex vi illius potestatis facta; hæc ergo semper est valida et rata apud Deum, si fiat ex rationabili causa, seu clave non errante. Nam clavis semper aperit, si non errat, id est, si rationabiliter id intendat, alioqui inepta esset clavis, et solum ex illius defectu et inefficacia non sequeretur effectus, quod plane repugnat verbis Christi. Si ergo indulgentia pro defunctis vere est actus clavium, cum procedat ab Apostolica auctoritate, efficax est et infallibilis, si ex rationabili causa fiat.

4. *Effectui indulgentiae per modum suffragii non deest infallibilitas ex inæqualitate pretii oblati.*—*Negat ex defectu divinæ promissionis.*

—Et declaratur amplius hæc ratio, quia, si effectus hujus indulgentiae non esset infallibilis, vel id esset, quia id, quod applicatur in compensationem et remissionem purgatorii, non est æquivalens; et hoc dici non potest sine magno errore, quia applicatur satisfactio Christi, quæ est pretium superabundans; applicantur etiam satisfactiones Sanctorum, quæ moraliter æquivalent, alioqui neque in indulgentia oblata pro vivis esset hæc æqualitas, seu æquivalenta inter pœnam oblata et remissam, quia etiam vivis remittitur purgatorii pœna, quæ ejusdem rationis et gravitatis est, sive inchoata jam sit, sive omnino futura. Vel deest ad illam infallibilitatem divina promissio, et quasi pactum acceptandi unam pœnam pro alia respectu defunctorum, et hoc etiam sic non potest; nam hæc promissio sufficienter continetur in illis verbis: *Quodcumque solveris super terram, solutum erit et in celo*, quia ut explicatum est, sub solutione comprehenditur etiam hæc applicatio thesauri per modum suffragii. Alioqui nec fieret potestate clavium, neque auctoritate Apostolica, ut Leo X definit; sed fieret per modum alicuius depreciationis et impetrationis, quomodo quilibet fideles possent Deum orare, ut propter merita Christi et Sanctorum animam ex purgatorio liberaliter liberet. Imo multi censem posse fideles hoc impetrare, et de congruo mereri, quamvis non sit infallibile, quia non est fundatum in Christi verbo et promissione.

5. Ex his concluditur ratio, nam effectus promissus a Christo, et propter merita ejus, infallibilis est; sed talis est effectus indulgentiae, etiam in defunctis; ergo. Dices, promissionem esse conditionatam, si causa vel dispositio subsit. Respondeo ejusdem rationis esse promissionem pro vivis factam. Unde tunc solum dicitur infallibilis effectus, quando conditio impletur. Et quidem, quod spectat ad dispositionem, non solum potest, sed necessario impletur, quia animæ illæ necessario sunt in statu gratiae, et alia dispositio necessaria non est, ut infra ostendam; et licet requireretur, saltem non esset impossibilis; et hoc satis esset, ut indulgentia diceretur infallibilis, utique in subjecto disposito, sicut indulgentiae vivorum, et ipsa sacramenta. Quod vero spectat ad causam, si promissio sub illa conditione facta est, clarum est conditionem non esse impossibilem; illa ergo posita, erit infallibilis effectus; ideoque satis esse constat in indulgentiis vivorum. Non est ergo de ratione indulgentiae per modum

Differentia inter suffragium, et absolutionem, quæ.

7. *Ex Div. Thomæ doctrina indulgentia per modum suffragii etiam pro vivis concedi potest.*—Alia ergo differentia ex cogitari po-

test, quod indulgentia per modum absolutio-
nis immediate confertur ei, in quo habitura
est effectum; nullus enim absolvit potest in
alio, seu per alium, sed ad ipsummet, qui
absolvitur, immediate et directe dirigitur ab-
solutio. At vero indulgentia non conceditur
animabus purgatorii directe et immediate in
seipsis, sed conceditur alicui vivo, simul
etiam illi concedendo, ut possit illam appli-
care alicui defuncto, sicut potest illi appli-
care suas privatas satisfactiones; et ideo di-
citur esse per modum suffragii, quia sicut
offerre pro anima purgatorii meam propriam
satisfactionem est suffragium quoddam, ita
etiam offerre pro anima purgatorii satisfac-
tionem jam mihi quasi donata ex communi
thesauro, est etiam suffragium quoddam.
Hanc differentiam insinuasse videtur D. Tho-
mas dicens, indulgentias concedi defunctis
non directe, sed indirecte, et secundario, non
principaliter. Et ex ejus doctrina, tum ibi,
tum d. 20, colligo indulgentiam per modum
suffragii non esse propriam defunctorum, sed
posse etiam habere locum in viventibus, dif-
ferentiamque esse, quod in animabus defun-
torum sola indulgentia per modum suffragii
locum habet, in viventibus autem utraque;
potest enim viventi immediate et directe con-
cedi indulgentia, quod fit per absolutionem;
aliando vero conceditur uni, ut possit alteri
appicare indulgentiam, si velit; et tunc
respectu alterius, indulgentia illa est per mo-
dum suffragii.

8. Atque hoc etiam sensit Gabriel in illa
additione ad lect. 57, dicens, quando Pontifex
concedit indulgentiam omnibus pugnantibus
contra infideles, aut pugnatorem pro se mit-
tentibus, tunc pugnantes assequi indulgen-
tiā per modum judicariæ potestatis, mit-
tentibus autem pugnatorem consequi per mo-
dum suffragii. Quod exemplum non est pro-
fecto solidum, nam etiam illis, qui suis ex-
pensis pugnatorem mittunt, indulgentia di-
recte conceditur. Quod videtur prævidisse
Gabriel, et ideo subjungit, si quis sit pauper,
et non habeat expensas, unde mittat pugna-
torem, alias vero pro eo mittat et solvat, tunc
pauperem obtinere indulgentiam per modum
suffragii, *quatenus opus*, inquit, *pro quo in-
dulgentiae concessæ sunt, per modum suffragii
illi applicatum est*. Sed neque hoc recte dictum
esse mihi videtur. Nam etiam illa indulgentia
propriissime est per modum absolutionis, quia ibi intercedit quedam temporalis
donatio, ratione cuius jam ille pauper suis

expensis pugnatorem mittere censetur; so-
lum ergo ibi intervenit eleemosyna facta pau-
peri, ut habeat unde pugnatorem mittat, quo
subsilio et opere supposito, Pontifex directe
et immediate concedit eidem pauperi indul-
gentiam, absolvendo illum judicaria potes-
tate. Unde principium Gabrielis, quoties opus
ab una persona fit, et alteri conceditur in-
dulgentia, illam esse per modum suffragii,
non videtur universaliter verum, quia vel ille
modus exequendi tale opus per alium est in
forma indulgentiae expressus, vel non; si non
est declaratus in forma, non est sufficiens ad
lucrandam indulgentiam, ut supra probatum
est; si vero est declaratus, indulgentia res-
pectu vivi revera est per modum absolutio-
nis, quia non ille, qui pro alio operatur, ap-
plicat ei satisfactionem, sed Pontifex imme-
diata concedit ei indulgentiam, expleta condi-
tione per operationem alterius; concedit au-
tem illam eadem potestate, et eisdem verbis,
et sub eadem relatione subdit, sicut quando
ab illo exigit opus per ipsummet exequen-
dum; ergo æque est per modum absolutionis;
neque enim ad hoc quidquam refert, quod
conditio requisita sit opus exercendum per
ipsummet, vel per alium.

9. Tunc igitur solum indulgentia acqui-
retur vivo per modum suffragii, quando non
conceditur illi directe et immediate,
etiam propter opus per alium factum, sed
alteri tantum conceditur, ut possit pro alio
indulgentiam lucrari. Sunt enim hæc duo
valde diversa, ut supra tetigi, tum quia
quando alicui conceditur indulgentia ope-
rando aliquid per se vel per alium, saltem
exigitur ab illo, quod intendat aliquo modo
lucrari indulgentiam, et quod ad hunc finem
moraliter operetur, saltem imperando, vel
movendo, vel saltem consentiendo, ut alter
vice ipsius operetur; et ideo hoc satis est, ut
directe et per modum absolutionis indulgen-
tiā obtineat. At vero quando uni conceditur,
ut possit indulgentiam lucrari, eamque
applicare alteri viventi, tunc ille non opera-
tur vice alterius, sed est quasi principale
operans moraliter, ideoque non oportet ut
ex motione aut voluntate alterius operetur,
sed ejus intentio et voluntas sufficit ad lucran-
dam indulgentiam. Nam in altero, cui appli-
catur, cum solum passive se habeat, satis est
non habere obicem, cum sola illa interpre-
tativa voluntate, qua omnes censentur velle
acceptare spirituale beneficium sibi obla-
tum. Atque hæc postrema indulgentia est si-

pollima illi, quæ pro defunctis conceditur,
ideoque satis probabiliter dicitur esse per
modum suffragii, sicut est illa; et de hac vi-
detur locutus D. Thomas, citato loco.

10. *Indulgentiam pro viris non posse con-
cedi per modum suffragii.* — *Eluditur.* —
Evasio alia. — *Præcluditur.* — Nihilominus
tamen non video sufficiens fundamentum
ad assérendum, indulgentiam viventi appli-
catam esse per modum suffragii, et non per
modum absolutionis, quia etiam tunc qui
indulgentiam pro alio lucratur, non conce-
dit illi indulgentiam, sed Papa est, qui con-
cedit ad applicationem alterius; sed ille cui
conceditur, est subditus ipsi Papæ; ergo
potest illam concedere per modum absolu-
tionis, quia licet quoad conditiones requisi-
tas, quæ antecedunt indulgentiam et effec-
tum ejus, videatur talis indulgentia indirecte
et per alium concedi, tamen quoad ipsum in-
dulgentiam et effectum ejus immediate con-
ceditur a Pontifice ei, qui ipsam lucratur;
ergo, si ille est subditus, erit per modum ab-
solutionis, quia Pontifex intendit tota sua po-
testate operari in illo talem effectum. Accedit,
quod Pontifices in concedendis indulgentiis
nunquam addunt illam restrictionem, per
modum suffragii, nisi respectu defunctorum.
Sed dicunt aliqui, in hujusmodi indulgentia,
quam unus alteri lucratur, applicationem sa-
tisfactionis pro alio immediate fieri ab eo,
qui alteri indulgentiam lucratur; nam prius
ipse quodammodo facit suam illam partem
satisfactionis, quam ex thesauro lucratur, et
deinde illam alteri donat, et in hoc consistit
propriissima ratio suffragii. Sed hoc non po-
test convenienter exponi, nam satisfactio, quæ
est in thesauro Ecclesiæ, et communis dici
potest, non fit propria alicujus quoad domi-
num, ut sic dicam, vel usum, ut scilicet pos-
sit qui voluerit, illam applicare, quia hoc
semper spectat ad potestatem clavium. So-
lum ergo dicitur appropriari alicui quoad
effectum, et acceptationem Dei remittentis
alicui tantam poenam propter tantam satisfac-
tionem. Igitur quando aliquis lucratur alteri
indulgentiam, non prius sibi appropriat par-
tem satisfactionis, alias statim consequeretur
effectum ejus, et jam non posset illam appli-
care alteri. Nam, ut recte notavit Adrianus,
concl. 5 de Indulgentiis, nemo potest appli-
care alteri indulgentiam, quam semel sibi
acquisivit, quia jam illa indulgentia habuit
uum effectum, et postea non potest, aut si-
mul remittere reatum alterius; sic enim du-

plicatum haberet effectum; aut remissionem
uni factam ita in alium transferre, ut prior
reatus redeat in altero; quia reatus poenæ
non potest redire, nisi redeat culpa. Ergo
quando aliquis lucratur indulgentiam per
alium, non donat illi indulgentiam, quam
prius suam fecerat. Neque etiam participat
potestatem clavium, aut jurisdictionem, per
quam applicet satisfactionem in thesauro ad-
huc existentem; ergo, talis applicatio nullo
modo fit ab ipso; fit ergo immediate ab ipso
Pontifice propter illius operationem tali in-
tentione factam; ergo nihil obstat, quominus
fiat per modum absolutionis, quandoquidem
ad subditum fit. Video responderi posse, per
illam formam indulgentiae concedi participa-
tionem quamdam potestatis clavium, ut tali-
bus conditionibus positis applicare possit
unus alteri tantam satisfactionem. Sed hoc
nec fundari potest, aut in modo loquendi
Pontificum, aut Theologorum; neque est ve-
risimile Pontificem communicare cuilibet de
populo, viris, aut feminis potestatem clavium;
maxime cum necessaria non sit ad hunc ef-
fектum, cum Pontifex possit applicare modo
a nobis explicato. Quod etiam sonant verba,
quibus Pontifices in hujusmodi indulgentiis
utuntur, dicentes: *Concedimus his vel illis,
pro se, vel pro aliis, etc.*

11. *Nullam indulgentiam concedivis tantum
per modum suffragii.* — *Corollarium primum*
— *Quomodo indulgentia possit vivis conde-
ci per modum suffragii.* — Ex his ergo colligi im-
primis videtur nullam esse indulgentiam pro
viris, quæ sit tantum per modum suffragii, et
non per modum absolutionis. Hoc satis patet
inductione facta et ratione etiam tacta, quia
vivens semper est subditus concedentis indul-
gentias, a quo proinde absolvit potest. Atque
ita semper fieri debere, colligitur ex c. *Quod
autem de Pœnit. et remiss.* Unde quando Papa
per alios concedit indulgentias tanquam per
vicarios vel delegatos suos, tunc etiam indul-
gentia datur per modum absolutionis, si vivis
conceditur, quia etiam tunc is, qui proxime
concedit indulgentiam, habet jurisdictionem
ab absolvendum. Neque in hoc oportet dis-
tinguere, an hujusmodi delegatus habeat po-
testatem ordinis, necne, quia potestas ordinis
non est necessaria ad hujusmodi absolu-
tionem, ut supra tactum est, et infra etiam di-
cetur. Fateor quidem, non involvi repugnan-
tiā in hoc, quod Pontifex delectet jurisdic-
tionem ad dispensandum thesaurum in ali-
quos, non constituendo illos subditos, nec de-